

LIIKENNEVALIOKUNNAN MIETINTÖ 9/2001 vp

Hallituksen esitys laiksi postipalvelulain muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 20 päivänä kesäkuuta 2001 lähettänyt liikennevaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen laiksi postipalvelulain muuttamisesta (HE 100/2001 vp).

Lausunto

Eduskunnan päätöksen mukaisesti perustuslakivaliokunta on antanut asiasta lausunnon

(PeVL 30/2001 vp), joka on otettu tämän mietinnön liitteeksi.

Asiantuntijat

Valiokunnassa on ollut kuultavana

- ylitarkastaja Asta Virtaniemi, liikenne- ja viestintäministeriö.

Lisäksi kirjallisen lausunnon ovat antaneet

- Viestintävirasto
- Suomen Posti Oy.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan postipalvelulakia muutettavaksi siten, että postinkulun varmistustehtävät siirrettäisiin postiyritykseltä Viestintävirastolle. Jos postiyritys ei saisi postilähetystä toimitettua vastaanottajalle eikä palautettua lähettäjälle puutteellisten osoitetietojen vuoksi, Viestintäviraston tehtävänä olisi selvittää lähetyksen oikea vastaanottaja tai lähettäjä. Tätä tehtävää hoitaessaan Viestintävirasto voisi myös avata kirjeitä ja paketteja. Jos lähetyksen vastaanottaja tai lähettäjä ei avaamisen jälkeenkään saataisi selville, Viestintäviraston tulisi säilyttää lähetys kuuden kuukauden ajan. Joissakin tapauksissa lähetykset voitaisiin hävittää tätä säilytysaikaa noudattamatta. Varmistustehtäviä hoitaisi-

vat Viestintäviraston virkamiehet rikosoikeudellisella virkavastuulla. Eduskunta edellytti postipalvelulain hyväksyessään, että hallitus valmistelee pikaisesti esityksen postipalvelun varmistusyksikön perustamisesta Viestintävirastoon. Nyt ehdotetulla lailla tehtävät siirrettäisiin Viestintävirastoon eduskunnan lausuman mukaisesti. Esityksellä ei kuitenkaan varsinaisesti perustettaisi erillistä yksikköä, koska Viestintäviraston sisäisestä organisaatiosta ei ole muutenkaan säädetty lailla. Viestintävirasto päättäisi itse tehtävien järjestämisestä viraston sisällä.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan yhtä aikaa postipalvelulain kanssa 1 päivänä tammikuuta 2002.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena. Lakiehdotus perustuu eduskunnan postipalvelulain käsittelyn yhteydessä hyväksymään lausumaan. Valiokunta puoltaa lakiehdotuksen hyväksymistä eräin muutosehdotuksin, jotka pohjautuvat perustuslakivaliokunnan ja Viestintäviraston lausuntoihin.

Perustuslakivaliokunta on lausunnossaan todennut, että lakiehdotus voidaan käsitellä tavalisen lain säätämisyjärjestyksessä. Liikennevaliokunta on tämän perusteella muuttanut lain johtolauseetta. Hallituksen esityksen mukaan eduskunnan päätös olisi tullut tehdä perustuslain 73 §:ssä määrättyllä tavalla, eli perustuslain säätämisyjärjestyksessä.

Lakiehdotuksen 32 a §:n 2 momentin 1 kohdan sanontaa on täsmennetty siten, että kirjeen avaaminen sidotaan entistä tarkemmin tarkoitukseen toimittaa postilähetys perille tai palauttaa se lähettäjälleen. Lisäksi esitystä on täydennetty säännöksin, joilla taataan, että Viestintävirastoon postinkulun varmistustehtävien hoitamista varten toimitetut postilähetykset eivät muodostu oikeudelliselta kannalta julkisiksi asiakirjoiksi, ja että näitä tehtäviä hoitavat henkilöt ovat lähetyksistä vaitiolovelvollisia. Tätä varten lakiin on lisätty uusi 32 e §, jolloin hallituksen esityksen mukaisesta 32 e §:stä on tullut 32 f §.

Asiakirjojen salassapitosäännöksen ja vaitiolovelvollisuuden lisäksi valiokunta ehdottaa uuteen 32 e §:ään täydentävää säännöstä, joka

mahdollistaa nykyisen Suomen Posti Oy:n harjoittaman selvityspalvelun tasoisen asiakaspalvelun säilymisen. Tämä tarkoittaa sitä, että Viestintäviraston henkilöstön vaitiolovelvollisuus ei estä tietojen antamista avattujen postilähetysten nimi- ja osoitetiedoista postiyriyksen asiakastiedustelusta vastaaville henkilöille postilähetysten lähettäjän ja vastaanottajan selvittämisen edistämiseksi. Suurin osa kadonneita postilähetyksiä koskevista asiakastiedusteluista tehdään suoraan postiyriykselle. Jos postiyriyksen asiakastiedusteluja hoitavalla henkilöllä on käytössään Viestintävirastolla olevia tietoja avattujen mutta selvittämättä jääneiden postilähetysten nimi- ja osoitetiedoista, on lähetyksen oikea vastaanottaja mahdollista selvittää jo asiakaskontaktin yhteydessä. Valiokunta huomauttaa, että postipalvelulain 16 §:ssä on säädetty myös postipalveluyrityksen henkilöstön vaitiolovelvollisuudesta. Tämän lisäksi Viestintäviraston on syytä antaa yleisen postitoiminnan ohjaus- ja valvontatehtävänsä nojalla postiyriyksille tarkemmat ohjeet näiden tietojen käytöstä siten, että viestien luottamuksellisuus ei vaarannu.

Lakiehdotuksen 28, 32 ja 42 §:iin sekä voimaantulosäännökseen on lisäksi tehty joitakin teknisiä korjauksia.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella liikennevaliokunta kunnioittavasti ehdottaa,

että lakiehdotus hyväksytään muutettuna seuraavasti:

Valiokunnan muutosehdotukset

Laki

postipalvelulain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti (*poist.*)

muutetaan 6 päivänä huhtikuuta 2001 annetun postipalvelulain (313/2001) 13 §:n 2 momentti, 14 §:n 2 momentti, 17 §:n 3 momentti, 18 §, 23 §:n 1 momentti, 24 §:n 4 momentti, 27 §:n 3 momentti, 28 §:n 3 momentti, 30 §:n 2 momentti, 31 ja 32 §, 33 §:n 1 ja 2 momentti, 37—39 § ja 42 §:n 2 momentti sekä

lisätään lakiin uusi 5 a luku ja 38 a § seuraavasti:

13, 14, 17, 18, 23, 24 ja 27 §
(Kuten HE)

28 §

Yhteistoimintavelvoite

— — — — —
Postiyritysten välisten sopimusehtojen tulee olla tasapuoliset ja kohtuulliset. Sopimuksen tulee sisältää luovutusehdot ja hinnoitteluperusteet. Sopimuksessa on otettava huomioon tässä laissa säädettyjen laatuvaatimusten noudattaminen. Postiyrityksen on toimitettava sopimus Viestintävirastolle, jonka katsotaan hyväksyneen sopimuksen, jos se ei ole muuta ilmoittanut kuukauden kuluessa sopimuksen toimittamisesta. Jos Viestintävirasto katsoo, ettei sopimus täytä tässä momentissa tai muualla laissa *säädettyjä* vaatimuksia, se voi asettaa postiyritykselle kohtuullisen määräajan, jonka kuluessa sopimusta on muutettava.

5 luku

Postitoiminnan ohjaus ja valvonta

30 ja 31 §
(Kuten HE)

32 §

Tiedonsaantioikeus

Sen estämättä mitä *asiakirjojen* salassapidosta muualla *laissa* säädetään, liikenne- ja viestintäministeriöllä ja Viestintävirastolla on oikeus saada postiyritykseltä tässä laissa tarkoitettujen tehtävien hoitamiseksi tarpeellisia tietoja postiyrityksen taloudesta ja sen harjoittamasta tämän lain mukaisesta toiminnasta.

5 a luku

Postinkulun varmistustehtävät

32 a §

Viestintäviraston postinkulun varmistustehtävät

(1 mom. kuten HE)

Viestintävirastolla on postinkulun varmistustehtäviä hoitaessaan oikeus avata suljettu kirje, jos:

1) se on välttämätöntä postilähetyksen vastaanottajan *selvittämiseksi lähetyksen perille toimittamista varten* tai lähettäjän selvittämiseksi *lähetyksen palauttamista varten*; tai

(2 kohta kuten HE)

(3—4 mom. kuten HE)

32 b—32 d §
(Kuten HE)

32 e (Uusi)

Poikkeus viranomaisen asiakirjan julkisuudesta ja vaitiolovelvollisuus

Viestintäviraston hallussa olevat postilähettykset ja niissä olevat asiakirjat, jotka se on saanut tämän luvun mukaista tehtävää hoitaessaan, ovat salassa pidettäviä.

Viestintäviraston palveluksessa oleva ei saa paljastaa postilähetyksestä tai sen sisällöstä tietoja, jotka hän on saanut tämän luvun mukaista tehtävää hoitaessaan. Vaitiolovelvollisuudesta, hyväksikäyttökiellosta ja vaitiolovelvollisuuden rikkomisesta on voimassa, mitä laissa viranomaisten toiminnan julkisuudesta on säädetty.

Mitä edellä tässä pykälässä säädetään, ei estä Viestintävirastoa antamasta postilähetyksen avaamisesta laadituista pöytäkirjoista tietoja postiyritykselle, jos se on tarpeen lähetyksen oikean vastaanottajan tai lähettäjän selvittämisen edistämiseksi.

32 f §
(Kuten HE:n 32 e §)

6 luku

Pakkokeinot, seuraamukset ja muutoksenhaku

33 ja 37—38 a §
(Kuten HE)

7 luku

Erinäiset säännökset

39 §
(Kuten HE)

42 §

Postimerkkien julkaiseminen ja postimaksumerkinnän käyttäminen

— — — — —
Viestintävirasto voi tarvittaessa antaa määräyksiä postimerkkejä vastaavan postimaksumerkinnän muodosta ja sen sijoittamisesta kirjelahetykseen sekä sen muusta käytöstä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.
(3 mom. kuten HE)

Helsingissä 27 päivänä syyskuuta 2001

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Erkki Pulliainen /vihr	Tero Mölsä /kesk
vpj.	Annika Lapintie /vas	Ismo Seivästö /kd
jäs.	Klaus Bremer /r	Timo Seppälä /kok
	Erkki Kanerva /sd	Matti Vähänäkki /sd
	Marjukka Karttunen /kok	Harry Wallin /sd
	Raimo Mähönen /sd	vjäs. Sari Sarkomaa /kok.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Pekka Nurminen.

LiVM 9/2001 vp — HE 100/2001 vp